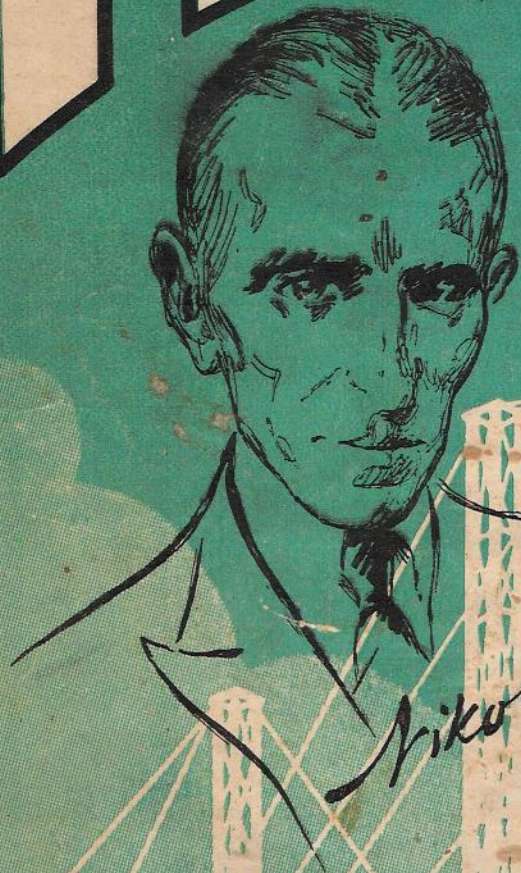

RADIO ČASOPIS

BROJ
33

TESLA

Nikola Tesla

APRIL 1938

Zatražite još danas

**RADIO
KATALOG**
SASTAVNIH
DELOVA
I PRIBORA

1938

VIKING

BEOGRAD II Kn. Mihajlova 18

RADIO CEVI

KOJIMA STRUČNJAK PRIZNAJE KVALITET!

Samo stručnjak koji poznaje probleme o uklanjanju unutrašnjeg kapaciteta cevi, sekundarnih elektrona — o odvođenju toplote i mnogo drugih tehničkih teškoća može svoje priznanje odati novim „Miniwatt“ konstrukcijama, u kojima su ti problemi do savršenstva rešeni.

Svaka „Miniwatt“-cevi je dokaz uspešnog rešenja ovih problema u Philips-ovim laboratorijama. Samo neumornim usavršavanjem uspele su „Miniwatt“-cevi izvojevati i učvrstiti svoje vodstvo kao cevi vodećeg kvaliteta.

„Miniwatt“-cevima priznaje stručnjak kvalitet, stoga su one i postale pojam kvaliteta!

PHILIPS "Miniwatt"

125 PUTA KONTROLISANO!

RADIO ČASOPIS TESLA

Mesečni stručno-popularni almanah za radiotehniku

Br. 33 — God. IV

April 1938

PRIMERAK 12 DINARA

GLAVNI UREDNIK

Pretplata mesečno :

Ing DUŠ. MILOSAVLJEVIĆ

Za Jugoslaviju 10 din.

Za inozemstvo 12 pin.

Dopise slati na Uredništvo NOVI SAD Ček račun 58463

Pretplata na časopis u važnosti je do pismenog otkaza

S A D R Ž A J

ČASOPIS :

1. Poseta Nikoli Tesli od ing. Vitomira Joksića.
2. Šema za samogradnju br. 29: Osciloskop sa katodnom cevi DG 7-1
3. Reakcija u prijemniku od prof. Briksi Slavoljuba
4. Razbijanje atoma pomoću ciklotrona.
5. Radionica i laboratorija radioamatera, od Romana Galíća.
6. Za naše radio-amatere :
 - Poboljšanje reprodukcije dinamičkog zvučnika.
 - Izjednačavanje kola indikatorom AM2.
 - Veličina kondenzatora u prijemniku.
 - Izjednačavanje kalemova.
 - Podaci za izradu termoelementa.
7. Tehnička pitanja i odgovori.
8. Radio u arktiku, od Al. Orjehova
9. Novosti radioindustrije :
 - Nova vrsta sobne antene.
 - Oscilograf Philips GM 3152.
 - Najnovije cevi za prijemnike.
10. Radio hronika.

BIBLIOTEKA :

Praktična radiotehnika.

Poseta Nikoli Tesli u Njujorku 5 septembra 1936

U mom predavanju o III Svetskoj konferenciji za energiju i o II Kongresu za visoke brane održanom u septembru 1936 godine u Sjedinjenim američkim državama napomenuo sam da su prestavnici Jugoslovenskog nacionalnog komiteta svetske konferencije o energiji g.g. Dr. Vidmar, profesor Univerziteta u Ljubljani i inž. Vitomir Joksić, inženjer Ministarstva građevina, imali čast da na dan 5 septembra 1936 g. budu primljeni od g. Tesle i zadržani na ručak, gde su u vremenu od 3 puna časa ostali u razgovoru sa velikim pronalazačem i napregnuto slušali njegove uspomene iz mladosti, o njegovom radu na pronalascima, o rodnoj grudi itd. itd.

Još juna meseca prošle godine Jugoslovenski nacionalni komitet obratio se lično g. Tesli s molbom da, prilikom prolaska kroz Njujork izvoli primiti prestavnike našeg Komiteta, koji idu na Konferenciju i Kongres u Vašington i dozvoli da ga u ime Komiteta pozdrave.

Isto tako Komitet se obratio i našem Poslanstvu u Vašingtonu i Konzulatu u Njujorku s molbom da posreduju između Komiteta i g. Tesle i umole ga da bude ljubazan da primi naše prestavnike, koji žele da ga posete i pozdrave u ime Komiteta.

Ovaj poduhvat Komiteta nije bio neopravdan. Da je tako trebalo činiti najbolje se videlo iz dopisa g. Vidakovića, oštampanog u „Politici“ 14 XII 1936 god. Tu se moglo pročitati koliko je radosti njemu učinjena kada su ga njegovi sunarodnici pozdravili na njegovom maternjem srpskom jeziku i evocirali u njegovim očima njegovu daleku lepu i veliku otadžbinu u kojoj se rodio i proveo svoju prvu mladost. Ali se isto tako videlo kako je teško doći do tog velikog čoveka, a pogotovo oduzeti mu onoliko vremena koliko je on izuzetno poklonio našim prestavnicima iz Komiteta prilikom susreta sa njim 5 IX pr. g. u Njujorku.

Mislim, da i pored svega toga akcija Komiteta ne bi uspela, da se za ostvarenje tog sastanka nije zauzeo tadanji Generalni konzul u Njujorku, sada Kralj. poslanik u Tirani, g. Janković kao i g. Tošić činovnik Konzulata — čovek u koga g. Tesla ima neograničeno poverenje i puno simpatija. G. Tošić se češće nalazi g. Tesli pri ruci. On je takoreći vazdan u dodiru sa njim. Sa njim g. Tesla

ponekad provodi dosta vremena u razgovoru o dalekoj rodnoj grudi, o ljudima, o sebi, o državi itd. G. Tošić je njemu toliko omiljen da je g. Tesla jednom rekao: „da sam u mogućnosti, Tošiću, ja bi te postavio za ambasadora“.

G. Tošiću je povereno od strane Konzulata da umoli g. Teslu da nas primi u posetu. On se sa g. Teslom sporazumeo da na dan 5. IX. 1936 prestavnici Jugoslovenskog nacionalnog Komiteta budu u njegovom hotelu u 14 čas. Za taj sastanak g. Tesla je pripremio ručak za članove Jugoslovenskog komiteta. Na njega je pozvao i člana češke delegacije g. Dr. Ćirila Čehraka profesora Univerziteta u Pragu i Bratislavi. Namera g. Tesle bila je, kako nam je docnije rekao, da za taj dan sastavi na ručku prestavnike tehnike Male Antante — nas, Čehe i Rumune. Ali, kako Rumuna u Njujorku toga dana nije bilo, njegova namera u pogledu Male Antante nije mogla da se ostvari.

Tačno u 14 čas. (5. IX. 1936) g. Tošić bio je u hotelu „Commodore“ da odvede Dr. Vidmara i inž. Joksića u hotel gde stanuje g. Tesla. Po sporazumu, u foajeu hotela imali smo da se sastanemo sa g. Dr. Čehrakom i da zajednički odemo na ručak kod g. Tesle.

Međutim, desilo se da smo mi bili tačno u zakazano vreme u hotelu, ali g. Dr. Čehraka nismo zatekli. Posle dužeg čekanja, a pošto se g. Čehrak nije pojavljivao, sišao je i sam g. Tesla iz svoje sobe da vidi šta je sa nama. Na kraju krajeva, saznali smo docnije, da je g. Čehrak bio u hotelu i čekao na nas u sobi gde nam je bio pripremljen ručak pa, ne sačekavši nas, napustio je hotel, te se tako nismo ni videli. G. Tesli je bilo osobito žao što se ovako desilo. Docnije, u toku ručka, stalno je tu svoju žalost ispoljavao. Ali — otvoreno da kažem — mi Srbi u duši smo se radovali što se ovako desilo, jer nam je na taj način bilo omogućeno da sami provedemo svo vreme sa našim velikanom i da slušamo njegova izlaganja samo na našem jeziku. Istina, zbog ovog slučaja otpalo je fotografisanje sa g. Teslom, koje je g. Čehrak trebao da izvrši, pa nam je tako uskraćena nezaboravna slika koju bismo inače imali.

G. Tesla stanuje u „New Yorker“ hotelu na uglu 34 ulice i 8 avenije. To je veliki i ugodan hotel sa oko 50 spratova na uglu dveju prometnih i živih ulica Nju-Jorka.

Prema pričanju g. Tošića, g. Tesla zauzima dve sobe na 32 spratu. Sobe su tako izabrane, da se nalaze direktno ispod ravnog krova sa koga imaju spoj sa vazduhom i suncem. U njegovom stanu nismo bili. Prema pričanju, g. Tesla tamo nikoga ne prima.

G. Tesla živi u svojim dvema sobama i tu kabinetski radi, dok

drugi deo vremena provodi u biblioteci koja se nalazi na uglu 42 ulice i 5 avenije i u laboratorijumima svojih prijatelja, jer nažalost, ovaj veliki naučnjak svoga laboratorijuma danas nema. U toku razgovora g. Tesla nam je sam pričao o tome i sa vidnom gorčinom i žalošću objasnio nam je kako su mu neprijatelji uništili laboratorijum prvi put u 1895 g. a drugi put kulu u 1917 g. Pričao nam je kako je i laboratorijum iz 1895 g. i kulu iz 1917 g. podigao i izdržavao novčanom pomoću svojih prijatelja i kako je trebovanje za nabavke za taj laboratorijum uvek sam potpisivao. Međutim, kad je laboratorijum uništen i kula porušena pored ogromne i neocenjive štete za nauku i čovečanstvo, nastala je i velika materijalna šteta za tog velikog, ali zemaljskim blagom siromašnog čoveka. Ta šteta, po rečima samog g. Tesle, cenila se na milione dinara a dug, ma da je mogao da ga prebaci na svoje prijatelje, on ga stojički još i danas podnosi i otplaćuje. Kolika je Teslina veličina vidi se i po ovom postupku, kada se zna da su današnji prihodi g. Tesle ispod prosečnih!

G. Tesla ima danas preko 80 godina. Visokog je rasta, mršav, ali se drži pravo i ne daje godinama da ga saviju. Lice mu je koštunjavo i izbrazdano borama. Pogled mu je pronicljiv, iz očiju mu bije mladalačka snaga. Govori tiho, polako, ali ubedljivo. Pri razgovoru često se zamišlja ali su mu izlaganja vrlo zanimljiva. Korača polako i sigurno. Po spoljnjem izgledu ne bi se moglo reći da je prevalio osam decenija. Govori našim jezikom vrlo dobro i sačuvao je u potpunosti akcenat svoga kraja. Interesantno je da u razgovoru izbegava da upotrebljava strane reči. Kad se desi da ne može da se seti nekoje naše reči on zastajkuje, kao da traži da mu se pomogne. Stranu — tuđu reč — neće da upotrebi. Ovo mu se retko dešava, ali se kad-kad i to da primetiti.

Tesla je Srbin, i tako se uvek osećao. Interesantan je njegov doživljaj, u tom pogledu koji nam je još u holu hotela ispričao. Poznato je da amerikanci žele sve da amerikanizuju. Najradije to čine sa imenima. Mnogi naši ljudi taj zahtev amerikanaca morali su da prihvate i sadanja imena njihova ni počemu ne liče na naša.

G. Tesla nije podlegao ovoj tendenciji amerikanaca. Govorili su mu da bi lakše prošao u životu — u Americi — kada bi i ime i prezime podesio na američki način. Zašto u mesto „Nikole“ da se ne zove „Nik“. Ali Tesla nije hteo ni da čuje za kakvu god promenu svoga imena. Amerikanci su pokušali da to sami učine. G. Tesla se junački borio i pobedio je. Svu poštu koja mu je dolazila sa imenom „Nik“ umesto „Nikola“ prosto nije primao već je neotvorenu vraćao

natrag pošiljaocu. Govorio je: „Mene je moj kum krstio imenom Nikola i, dok sam živ ja ću nositi samo to ime“. I tako ga danas u Americi svi zovu samo Nikola Tesla.

Sastanak sa ljudima iz njegovog kraja bio mu je prijatan. To se videlo iz njegovog raspoloženja. Izraz lica mu je to skrivao, ali ipak povremeno to se dalo jasno primetiti.

Prve reči Tesline bile su upućene našoj zemlji. Interesovao se šta se radi kod nas, kakvi se tehnički radovi izvršuju, da li se vodne snage i gde koriste, da li se u Lici što radilo i tome slično. Sa žaljenjem je pominjao da možda neće moći više da ide u Evropu, jer je to tegoban put, a pogotovu za njega, koji mora da pazi da naporima ne poremeti životnu ravnotežu u sebi.

(Nastaviće se)

**HOĆETE LI
SAMI DA
BUDETE
ČAROBNIJAK**

*AKO JE ZVUK VAŠEG RADIO APARATA
SLAB I NEČIST IZMENITE OSLABLJENE I STARE
CIJEVI U APARATU SA NOVIM*

TUNGSRAM

CIJEVIMA - I VEĆ SE

*DOKAZUJE DJELOVANJE ČAROBNAŠTVA: APARAT DAJE KRASAN
ZVUK I PRIMA SVE STANICE ČISTO I JAKO.*

SA NOVIM

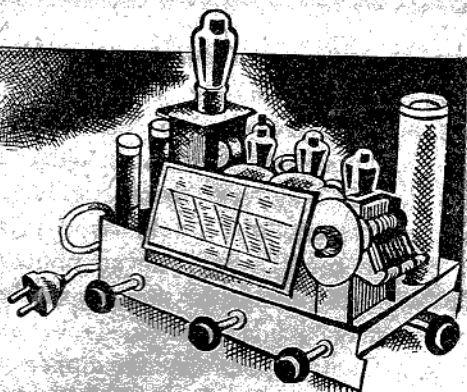
TUNGSRAM CIJEVIMA

IMATE SA RADIO APARATOM VIŠE VESELJA

ŠEMA ZA
SAMOGRAĐNJU

BR. 29

Jednostavni amaterski oscilograf sa katodnom cevi DG 7-1 od 7 cm

Katodni oscilograf je „instrument za 1000 upotreba“. Njegov princip i način rada poznat je iz našeg prošlog članka*). Svaka radionica koja se bavi sastavljanjem ili opravkom radio aparata, svaki radio amater i svaka laboratorija koja se bavi istraživanjem i konstruisanjem raznovrsnih električnih aparata, svakog momenta potrebuje instrument koji će brzo i jasno pokazati raznovrsne promenljive pojave. Svima njima je potreban takav instrument koga bi mogli nazvati „oko moderne tehnike“. Toj svrsi u pravom smislu reči odgovara katodni oscilograf. On nam na prvi pogled praktički indicira najrazličitije električne, optičke i mehaničke titraje. Sa njega ih možemo snimiti običnim fotoaparatom ili sa filmskom kamerom. Sa poznatim sredstvima, kao što je običan gramofonski sabirač i mikrofoni, fotoelektrična ćelija, ili sa drugim sasvim jednostavnim organima za primanje titraja, možemo na zaslonu oscilografa stvoriti realnu sliku svijetu ovakvih pojava. Ne samo to. Sa katodnim oscilografom možemo meriti vrlo kratkotrajna vremena, brzine zvuka u raznim materijama, potrese koji potiču od električnih motora i drugih mašina u zgradama, potrese u mostovima i na željezničkim šinama, vršiti merenje karakteristika cevi, krivulje magnetisanja raznih vrsti željeza, ili druga merenja kao što je ispitivanje zatvaranja zaklopki na fotografskim

*) Radio časopis „Tesla“ februar 38 str. 33 Oscifoskop.